

ספורים לחג הפסח

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פסח תשע"א

כל חמירא וחמיעא

מסופר: כשרף הרה"ק רבי ברוך ממעזבז זיע"א בערב פסח את החמץ אמר "כל חמירא" ופירש לעצמו כך: "כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי" כל מיני חמץ שיש בלבי, "דחזיתיה" אמנם נדמה לי שחזיתי עצמי היטב, אבל באמת "ודלא חזיתיה" עדיין לא חזיתי את עצמי כלל, "דביערתי" היצר הרע אומר לי שכבר ביערתי את החמץ, אבל למעשה "ודלא ביערתי", עדיין לא ביערתי כלל. אבקש ממך רבונו של עולם, "ליבטל וליהוי הפקר כעפרא דארעא".

שאלו את הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א, אנו עורכים "סדר" בליל פסח, שמים על השולחן מרור לזכר השיעבוד, למה לא נשים קצת כסף זכר לביזת מצרים, השיב רבי מאיר: בצדק שמים מרור ולא כסף, שכן מהמרור נשאר לנו גם כיום זכר, מר לנו, אבל מהכסף לא נשאר לנו כל זכר.

רצוננו לעשות רצונך

הרה"ק רבי אשר מקארלין זיע"א פתח פעם בערב פסח ואמר: אמרו "הנזהר ממהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה", רבונו של עולם: הרי גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ולא לחטוא כל השנה, שמור נא עלינו מכל משמר חמץ, ראה שלא נתחמץ בפסח.

פרה יפה במקום מצה שמורה

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א הקפיד מאד שיהיה לו קמח מהודר ומשומר למהדרין, אסף פרוטה לפרוטה ויצא לקנות קמח למצות, בדרכו פגש ביהודי שלבו מר עליו, כי פרתו שממנה היה לו פרנסה מתה, ואיך יפרנס את ילדיו, שמח רבי משה לייב שמחה גדולה, נתן לו את כספו וחזר וקנה קמח פשוט מן השוק, ואמר: יתפארו אחרים במצה שמורה ואני – בפרה יפה.

אחד חכם וגו'

הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א בעל ה"בני יששכר" היה נוהג בכל ליל פסח, לפני שהיה עורך את הסדר בביתו, ללכת ולראות כיצד עורכים את הסדר המוני העם. מכל בתי ישראל בקעו הקולות של הקוראים בהגדה של פסח, ליד אחד הבתים התעכב הרבי ושמע קול יהודי קורא בהגדה: "כנגד ארבעה בני דברה תורה אחד חכם ואחד רשע וכו', ובכל פעם שהגיע למילת "אחד" צעק בקול רם "אחד" כמו בקריאת שמע, אחר כך סיפר ה"בני יששכר" בהתפעלות, שהיהודי הפשוט עשה מארבעה הבנים, גם מהבן הרשע, תפילה קדושה כמו קריאת שמע.

שפוך חמתך

פעם בליל הסדר קודם אמירת "שפוך חמתך" אמר הרה"ק רבי מ"מ מקוצק זיע"א לאחד מבני החבורה, לך פתח את הדלת, רץ החסיד בבהילות שמח וטוב לב, שרבו בחר בו לפתוח את הדלת לאלהיו, שבוודאי לא בחר בו אלא כדי שיראה את אליהו הנביא זכור לטוב, הרגיש רבו בדבר ואמר לו: אין אליהו בא דרך הפתח, אליהו בא רק דרך המוח.

לך ולך וכו'

מסופר על המגיד מדובנא זי"ע"א שפגעו בו פעם אספסוף ליצנים משכילים, ואחד מהם פנה לרבי יעקב ואמר לו: רבי, ירשני נא לשאול ממנו שאלה, למה נכתבו עשר המכות בהגדה של פסח ולא ב"ויתן לך" והראה באצבעו כלפי המגיד מדובנא, ענהו המגיד בלב שקט ורגוע, אלמלא היו עשר המכות כתובות ב"ויתן לך" הרי היה משמע רק לך ולא לאחרים, משום כך הן כתובות בהגדה של פסח, משום ששם נאמר (והראה באצבעו על כל אחד מהחבריה החוצפנית הזאת), "לך ולך, לך כי לך, לך אף לך."

מסופר: פעם בערב פסח אחה"צ יצא הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב מביתו ושם את פעמיו לרחוב צדדי, שם, על פי השמועה, ניתן לרכוש כל פריט אסור בשוק השחור המקומי. ר' יענק'ל הוא פנה לאדם שעמד בצד הדרך. "בבקשה ממך, שמא תוכל למכור לי חפיסת סיגריות מחוץ לארץ?" "תמורת חמישה זהובים השיב יענק'ל בלחישה אתן לך חפיסה כאן ועכשיו". רבי לוי יצחק לא התמקח על המחיר והעיסקה התבצעה במהירות ובחשאי. "משה יקירי" שוב פנה הרב לאדם אחר. "יש ברשותך אריג מיובא?" הרכין משה את ראשו ולחש באוזני הרב. "יש גם יש, משובח מן המשובח. שנים-עשר זהובים מחירו, אך לכבוד הרב אמכור גם בתשעה". שוב הוציא הרב את הסכום מכיסו והסחורה החליפה ידיים. וכך עבר הרב מסוחר לסוחר כשהוא רוכש תמציות תה, קופסת טבק ופיסת משי. לאחר שסיים את מסע הרכש שלו הוא ניגש שוב ליענק'ל. "האם תוכל למכור לי כעך טרי?" "רבי!" נעץ יענק'ל עיניים מתפלאות ברבי לוי יצחק. "ביערתני את החמץ לפני שעות אחדות! כיצד אוכל לספק לך כעך?" "אשלם לך עשרה זהובים!" ניסה להפציר הרב. "גם אם תשלם לי מאתיים זהובים לא אוכל לספק את מבוקשך" קבע יענק'ל נחרצות. שוב עבר הרב מסוחר לסוחר אך הפעם התשובה היתה שלילית ונחרצת. לא, לא נוכל למכור לך כעך או אפילו פיסת לחם קטנה גם אם תשלם במיטב. "ריבון העולמים" נשא רבי לוי יצחק עיניו לשמים, "הבט משמים וראה כיצד שומרים בניך על מצוותיך! הצאר גזר שלא להבריא מכס ואף הציב שומרים על הגבול, אך ניתן לרכוש פריטים מוברחים ללא קשיים יתרים. "ואילו אתה ציווית לפני למעלה משלושת אלפים שנה שלא לאכול או להחזיק חמץ. שומרים לא הצבת ואף עונש מאסר לא צפוי להם, ובכל זאת לא ניתן למצוא ברשות בניך ולו פירור חמץ אחד בערב פסח. "מי כעמך ישראל!" סיים רבי לוי יצחק את דבריו-תפילתו ושב לביתו להכנות האחרונות בטרם יתקדש החג.

חד גדיא

בעיר סלונים היה יהודי נרגן, שהסתכסך עם כל בני העיר. שאל אותו רבי אייזל חריף: "מה לך, שאתה להוט כל-כך אחר המחלוקת?" "חלילה!" התחסד הלה, "איני מתכוון אלא לשם-שמים, כדי להפריש את הציבור מאיסורים". חייך רבי אייזל ואמר: "אם תתבונן בפזמון של 'חד גדיא' תיווכח, שיש סדר מסויים בהשתלשלות האירועים. הגדי חף מכל אשמה, ואילו השונרא אשמה בטרופת הגדי; הכלב חף מפשע, שכן הוא נלחם למען הצדק, ואילו החוטרא אשם בהכאת הכלב; וכך הלאה. לפי זה יוצא, שמלאך-המוות אין בו כל אשמה, כי הוא גמל לשוחט על ששחט את השור, ואם-כן, מה הקב"ה רוצה ממנו? אלא כך אומרים לו: מלאך-המוות שכמותך, אל תבקש צדק ואל תרד לחייהם של בני-אדם!".